

[Hvidberg.]

togbørns og busbørns stilling for øje, for de har det mange gange sværest af alle skolebørn.

Vort forslag går endelig ud på at sikre de private skoler en betryggende stilling, og derom skal jeg nærmere udtale mig i udvalget.

Lad mig nu slutte med nogle mere almindelige bemærkninger. Vi har i vort forslag fremdraget skolens mål — ikke mindst den karakteropdragende side af dette mål — ikke fordi det i og for sig har været under debat i disse år, det vil jeg godt indrømme den højtærede minister, men fordi vi mener, at vi trænger til at stille os det for øje. Det er i denne forbindelse, vi har fremholdt, at vi er modstandere af enhver svækkelse af undervisningen i kristendomskundskab. Det kan da godt være, at det er meget gavnligt at sige det, for man hører af og til, at timerne i kristendomskundskab ligesom benyttes til andre ting eller ikke har den karakteropdragende islæt i sig, som vi ønsker de skal have. Vi mener, at man — uden at omstyrte skolens nuværende opbygning — ved at følge de retningslinjer, der er angivet i vort forslag, kan få en demokratisk skole ud af det. Jeg vil gerne bruge dette udtryk, da det bruges fra så mange sider: en demokratisk skole. Selvfølgelig skal der i dette land være lige start for lige evner, som det udtryktes i ministerens fremsættelsestale, og selvfølgelig skal vi gøre alt, hvad vi kan, for at ikke de børn, der er født og opvokset på landet, får ringere mulighed for at tilegne sig kundskab og viden; det er klart, det er vi allerede enige om af rent menneskelige grunde. Vi er dog her i Danmark forhåbentlig endnu et folk, i hvilket vi så nogenlunde føler ansvar for hinanden. Men også af hensyn til hele landets fremtid bør det være sådan. De videnskabelige beagvelser dukker jo op, lægger man mærke til, overalt i landet og i alle folkekredse, og det gælder da om, at vi ikke mister nogen af dem, for det har vi ikke råd til, vi kan ikke undvære dem.

Men når det — naturligvis — alene skal være evnerne, der afgør, hvem der skal have en videregående undervisning, er jeg netop derfor ikke så sikker på, at det er klogt altid at tale alt for meget om eksamensraseriet, som ministeren udtrykte det. Jeg

synes ikke, der er nogen grund til altid at blive så forskrækket, fordi der bliver talt om kundskabsprøve. Det skal ikke være afgørende, om en dreng er søn af en arbejdsmand eller af en folketingsmand, som har forbindelser; men det bedste værn mod al den slags, som vi ikke behøver at skildre nærmere, er nu nok alligevel en prøve, selv om ordet eksamen er blevet et næsten uarigtigt ord. I grunden er fornuftige prøver slet ikke udemokratiske.

Det forekommer mig heller ikke at være en rigtig påstand, at det udelte skole-system er mere demokratisk end det delte. Er det ikke mest demokratisk — eller skal vi præcisere det nærmere og sige mest retfærdigt — at hver enkelt elev får lov til at udvikle sig efter sine evner og tilegne sig kundskaber, så vidt disse hans evner giver ham mulighed derfor, og uden at han sinkes? — for under det udelte skolesystem vil han utvivlsomt blive sinket.

Til slut vil jeg gerne sige, at når vi nu så meget diskuterer skolestruktur, kunne jeg godt tænke mig — det ærede medlem hr. Marius Buhl var også inde på dette — at en eller anden ville sige: mon det nu egentlig så meget er skolestruktur og skolelove, det kommer an på? Mon det ikke kommer meget mere an på den enkelte lærers menneskelige personlighed, hans sind? Denne tanke gav allerede Monrad udtryk for for 100 år siden her i Danmarks rigsdag — så vidt jeg ved netop i 1856. Hans ord, der er anført i Hans Kyrres bog „Vor skole“, vil jeg gerne citere — det behøver jeg ikke tilladelse til, for det er sagt her i rigsdagen, selv om det er 100 år siden. Monrad siger:

„Vi er alle enige om, at det virkelig åndelige liv, som man må ønske mere og mere kan gennemtrænge skolen, er noget, som ikke kan gives ved lov, men det må fremkomme ved det sind, hvormed gerningen forrettes, den varme, kærlighed og troskab, hvormed det udføres, men dette sind kan man ikke give ved nogen som helst lov.“

Dette er rigtigt, og sådan tænker vi vist egentlig alle. Men det kunne jo være, at man ved uheldig lovgivning kunne komme for skade at hindre dette gode sind, som Monrad taler om, i at tjene børnene på bedste måde, og det er det, jeg netop er bange for, jo mere jeg studerer det af mini-